

alfabetische volgorde

Dit ga je leren

Je leert woorden in alfabetische volgorde zetten

Dit moet je weten

Je kijkt naar de eerste letter. Zijn de beginletters hetzelfde? Dan kijk je naar de tweede letter.

Voorbeeld

Dit zijn vier woorden die beginnen met de letter T. Om dit in de juiste volgorde te zetten, kijk je bij alle woorden naar de tweede letter. De juiste volgorde zie je hieronder:

tafel – tegel – toegang – trap

werkwoorden

Dit ga je leren

Je leert hoe je werkwoorden in een zin vindt.

Dit moet je weten

Het werkwoord zegt wat er wordt gedaan in de zin.

Voorbeeld

De vrienden voetballen op een groot grasveld.

Wat doen de vrienden? Ze voetballen.

Voetballen is het werkwoord in deze zin.

zelfstandige naamwoorden

Dit ga je leren

Je leert hoe je zelfstandige naamwoorden in een zin vindt.

Dit moet je weten

Een zelfstandig naamwoord is een woord voor een mens, dier of ding.

Voorbeeld

De vrienden voetballen op een groot grasveld.

Zit er een mens in de zin? Ja, vrienden.

Zit er een dier in de zin? Nee.

Zit er een ding in de zin? Ja, grasveld.

bijvoeglijke naamwoorden

Dit ga je leren

Je leert hoe je bijvoeglijke naamwoorden in een zin vindt.

Dit moet je weten

Een bijvoeglijk naamwoord zegt hoe het zelfstandig naamwoord eruitziet of wat je ervan vindt.

Voorbeeld

De vrienden voetballen op een groot grasveld.

Hoe zien de vrienden eruit of wat vinden ze van het voetballen? Dit wordt niet verteld, hier is geen bijvoeglijk naamwoord bij.

Hoe ziet het grasveld eruit? Het is een groot grasveld.

wat? waar? wanneer?

Dit ga je leren

Je leert hoe je zinnen langer maakt met een wat-deel, een waar-deel en een wanneer-deel

Dit moet je weten

Je maakt een zin langer door antwoord te geven op de vragen: Wat? Waar? Wanneer?

Voorbeeld

Vader koopt.

Deze zin kan je langer maken!

Wat koopt vader? Een toeter.

Waar koopt vader een toeter? Bij de fietsenmaker

Wanneer koopt vader een toeter bij de fietsenmaker? Morgen

Morgen koopt vader een toeter bij de fietsenmaker.

streektalen

Dit ga je leren

Je leert dat er naast de Nederlandse taal ook streektalen zijn.

Dit moet je weten

Nederland is verdeeld in provincies en streken. In elke streek gebruiken de mensen het Nederlands een beetje anders. Zo heeft elke streek zijn eigen streektaal.

Voorbeeld

Da goat dr goe in!

Is Brabants voor: Dat is lekker!

alfabetische volgorde

Dit ga je leren

Je leert hoe je woorden met een of meer dezelfde beginletters in alfabetische volgorde zet.

Dit moet je weten

Eerst kijk je naar de eerste letter.

Als er woorden met dezelfde letter beginnen, kijk je naar de tweede letter.

Als de tweede letter ook hetzelfde is, kijk je naar de derde letter.

Voorbeeld

Dit zijn vier woorden die beginnen met de letters ZO. Om dit in de juiste volgorde te zetten, kijk je bij alle woorden naar de derde letter. De juiste volgorde zie je hieronder:

zoet – zondag – zorgen - zout

meervoud

Dit ga je leren

Je leert hoe je het meervoud van woorden maak.

Dit moet je weten

Bij sommige woorden verandert in het meervoud de klank

Voorbeeld

Enkelvoud	Meervoud
Een bad (a)	Twee baden (aa)
Een slot (o)	Twee sloten (oo)
Een schip (i)	Twee schepen (ee)
Een bezigheid (ei)	Twee bezigheden (ee)

voegwoorden

Dit ga je leren

Je leert hoe je van twee zinnen één zin maakt.

Dit moet je weten

Je voegt de zinnen samen met een voegwoord.

Voegwoorden zijn: en, maar, of, want.

Voorbeelden

1. Mijn moeder kan praten met doven en ze kan praten met slechthorenden.
2. Ik kan gebarentaal, maar niet zo goed als mijn moeder.
3. Mijn moeder praat met de mond of ze praat met gebaren.
4. Mijn moeder is beroemd, want ze komt soms op tv.

verkleinwoorden

Dit ga je leren

Je leert hoe je verkleinwoorden met -etje en -kje maakt.

Dit moet je weten

Een verkleinwoord is een zelfstandig naamwoord met iets erachter, zoals -etje en -kje.

Voorbeeld

De tang → het tangetje

De bal → het balletje *

De woning → het woninkje **

Belangrijk: een verkleinwoord is altijd een het-woord. Het tangetje, het balletje, het woninkje.

* Let op: eindigt een woord op bijvoorbeeld de letter L, dan komt er een tweede L bij het verkleinwoord.

** Let op: eindigt een woord op NG, dan verdwijnt de G bij het verkleinwoord. Dit woord een K.

bevelzin

Dit ga je leren

Je leert wat een bevelzin is. Je leert hoe je een bevelzin kunt maken.

Dit moet je weten

- Een bevelzin zegt wat je moet doen
- Een bevelzin begint met een werkwoord en heeft geen wie-deel
- Een bevelzin eindigt met een uitroepteken

Voorbeeld

Vertelzin: Ik wil dat je gaat zitten → Bevelzin: Ga zitten!

Vraagzin: Ga je zitten? → Bevelzin: Ga zitten!

uitroepteken

Dit ga je leren

Je leert wanneer je het uitroepteken gebruikt.

Dit moet je weten

Je gebruikt een uitroepteken om een uitroepzin nadruk te geven.
Als je iets met nadruk zegt, laat je horen dat het belangrijk is.

Voorbeeld

Uitroepzinnen met een uitroepteken:

Een uitroep	Au!
Een bevelzin	Kom hier!
Een vertelzin met nadruk	Ik weet zeker dat hij het gedaan heeft!

trap van vergelijking

Dit ga je leren

Je leert de trappen van vergelijking

Dit moet je weten

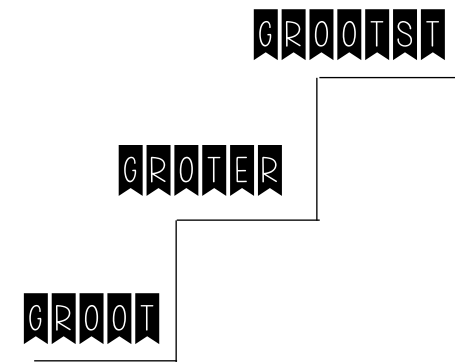
Zo ziet een trap van vergelijking eruit.

Voorbeeld

Het nieuws is leuk.

Dit nieuws is leuker.

Dat nieuws is het leukst.

trap van vergelijking

Dit ga je leren

Je leert bijzondere gevallen van de trappen van vergelijking.

Dit moet je weten

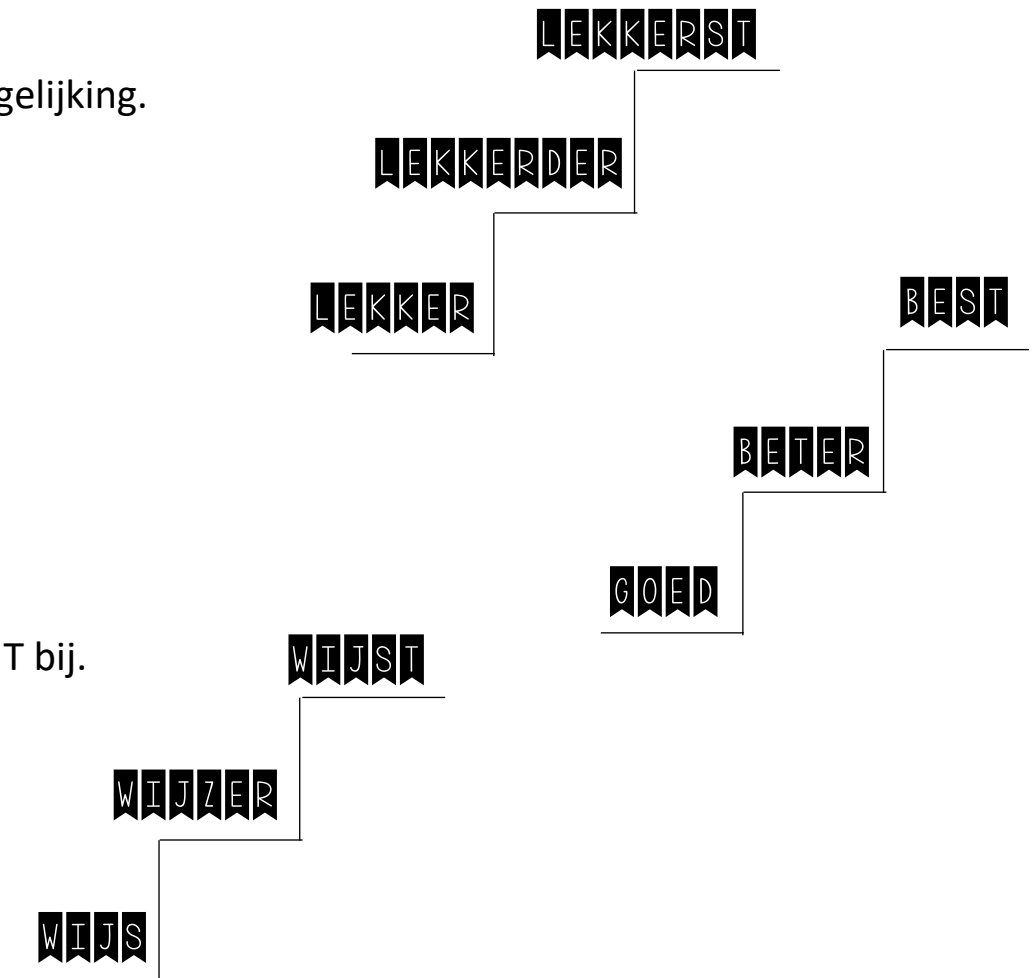
Er zijn een paar bijzondere trappen van vergelijking

Voorbeeld

Als het woord op een R eindigt, komt er een D bij.

Soms verandert het woord helemaal.

Als een woord eindigt op een S, komt er alleen een T bij.

hele werkwoord

Dit ga je leren

Je leert wat het hele werkwoord is.

Je leert dat een werkwoord verschillende vormen heeft.

Dit moet je weten

Het hele werkwoord is nog niet gebruikt in een zin.

Het werkwoord in de wij-vorm heeft dezelfde vorm als het hele werkwoord.

Voorbeeld

Hele werkwoord is: kruipen

Wie-deel	Werkwoord	Vorm van het werkwoord
Ik	Kruip	Ik-vorm
Hij	Kruipt	Hij-vorm
Wij	Kruipen	Wij-vorm

tegenwoordige + verleden tijd

Dit ga je leren

Je leert wat tegenwoordige tijd en je leert wat verleden tijd is.

Dit moet je weten

Een zin in de tegenwoordige tijd (t.t.) vertelt wat nu gebeurt.

Een zin in de verleden tijd (v.t.) vertelt wat in het verleden gebeurde.

Tip: aan het werkwoord in de zin kun je zien in welke tijd de zin staat.

Voorbeeld

Tegenwoordige tijd (t.t.): Vandaag spelen Jannie en ik verstoppertje.

Verleden tijd (v.t.): Gisteren speelden Jannie en ik verstoppertje.

de basisvorm

Dit ga je leren

Je leert wat de basisvorm is van verkleinwoorden, werkwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en zelfstandige naamwoorden.

Voorbeelden

Mijn zusje leest oude boeken.

Afgeleide vorm

Zusje →
Oude →
Boeken →
Leest →

Basisvorm

zus (zonder -je, -tje, -pje of -etje)
oud (zonder -e)
boek (enkelvoud)
lezen (het hele werkwoord)

voorzetsels

Dit ga je leren

Je leert voorzetsels gebruiken in een zin.

Dit moet je weten

Voorzetsels geven aan waar of wanneer iets gebeurt.

Voorbeelden

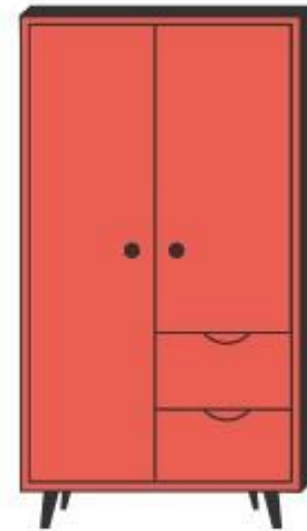
Onder de kast

Voor de kast

In de kast

Achter de kast

Na het feest

onderwerp

Dit ga je leren

Je leert wat het onderwerp van de zin is.

Dit moet je weten

Het onderwerp is het wie-deel of wat-deel van de zin.

Het onderwerp in een zin vertelt wie of wat iets doet.

Voorbeeld

Jan heeft ruzie met papa en mama. → Wie heeft ruzie met papa en mama? Jan

Ze geloven hem niet. → Wie geloven hem niet? Ze

In de tuin staat een raket. → Wat staat in de tuin? Een raket

verwijswoord

Dit ga je leren

Je leert hoe je kunt verwijzen naar mensen.

Dit moet je weten

Een verwijswoord wijst naar een woord dat al eerder is genoemd.

Een verwijswoord zorgt ervoor dat je niet twee keer hetzelfde hoeft te zeggen.

Voorbeeld

Jacob zet zijn koptelefoon op. Hij luistert naar muziek.

→ Hij is het verwijswoord. Hij verwijst naar Jacob.

Mama is bezig. Ze heeft geen tijd.

→ Ze is het verwijswoord. Ze verwijst naar mama.

In de tuin speelt een kind. Het trapt tegen een bal.

→ Het is het verwijswoord. Het verwijst naar een kind.

komma

Dit ga je leren

Je leert wanneer je een komma schrijft.

Dit moet je weten

Je schrijft een komma:

- Om de lezer te helpen een lange zin te begrijpen
- Als je iemand aanspreekt
- Tussen twee werkwoorden van twee zinsdelen

Voorbeeld

Ik keek het liefst naar buiten, naar de aarde.

André, wat wilde je worden als kind?

Als je ruzie hebt, kun je niet slapen.

zelfstandig naamwoord

Dit ga je leren

Je leert nog meer over het zelfstandig naamwoord.

Dit moet je weten

Zelfstandige naamwoorden zijn woorden voor:

- Mensen, dieren en dingen die je kunt aanraken
- Dingen die je niet kunt aanraken

Voorbeeld

Dingen die je wel kunt aanraken	Dingen die je niet kunt aanraken
Raket	Liefde
Gordijnen	Ruzie
Oven	Lengte

ik-vorm

Dit ga je leren

Je leert wat de ik-vorm van een werkwoord is.

Dit moet je weten

De ik-vorm van een werkwoord:

Je neemt het hele werkwoord en haalt er -en van af.

Voorbeeld

Hele werkwoord

Fietsen – en

→

Liggen – en

→

ik-vorm

fiets

lig

onderwerp

Dit ga je leren

Je leert dat het onderwerp en het werkwoord bij elkaar horen.

Dit moet je weten

Als het onderwerp verandert van enkelvoud in meervoud of andersom, verandert één werkwoord ook.

Voorbeeld

Ik speel graag op de computer. → Wij spelen graag op de computer.

stoffelijk bijvoeglijk naamwoord

Dit ga je leren

Je leert wat stoffelijk bijvoeglijke naamwoorden zijn.

Dit moet je weten

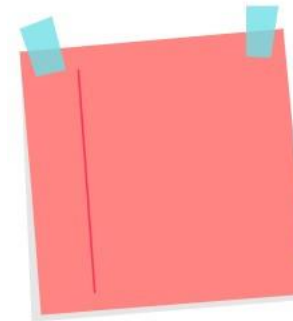
- Een stoffelijk bijvoeglijk naamwoord zegt van welke stof het zelfstandig naamwoord gemaakt is.
  - Bijvoorbeeld van: hout, zilver, papier, katoen, steen, ijzer of van staal.
- Het stoffelijk bijvoeglijk naamwoord eindigt meestal op -en

Voorbeelden

De gouden koets van de koningin.

De ijzeren haak hangt aan de muur.

Het stalen kozijn roest niet.

letterlijk + figuurlijk

Dit ga je leren

Je leert het verschil tussen letterlijk en figuurlijk taalgebruik.

Dit moet je weten

Letterlijk betekent dat je met woorden precies zegt wat je bedoelt.

Figuurlijk betekent dat je met woorden iets anders bedoelt dan je letterlijk zegt.

Voorbeeld

Letterlijk een zware tas is een tas die veel weegt.

Figuurlijk een zware storm is een hevige storm. De storm weegt niet veel.

eigennamen

Dit ga je leren

Je leert dat er nog meer eigennamen zijn dan eigennamen van mensen.

Je leert dat je die eigennamen ook met een hoofdletter schrijft.

Dit moet je weten

Eigennamen zijn:

- Namen van mensen (voornaam en achternaam), dieren of dingen.
- Namen van landen, provincies, steden, dorpen, straten en rivieren.

De eerste letter van een eigennaam is een hoofdletter.

Voorbeeld

Hamza is geboren in Utrecht.

Hamza is een voornaam → de H wordt een hoofdletter.

Utrecht is een provincie en een stad → de U wordt een hoofdletter.

bijwoord

Dit ga je leren

Je leert wat een bijwoord is.

Dit moet je weten

Een bijwoord zegt iets over het werkwoord in de zin.

Voorbeeld

Mattis roept hard naar zijn dochter.

→ Wat doet Mattis? Hij roept.

→ Hoe roept Mattis? Hard

Hard is het bijwoord

Het verhaal loopt goed af.

→ Wat doet het verhaal? Het loopt af

→ Hoe loopt het verhaal af? Goed

Goed is het bijwoord

werkwoorden t.t.

Dit ga je leren

Je leert hoe je de vormen van werkwoorden maakt in de tegenwoordige tijd (t.t.).

Dit moet je weten

Er zijn regels voor het schrijven van werkwoorden.

Voorbeeld

Onderwerp	Werkwoord t.t.	Vorm	Regel
Ik	Begin	Ik-vorm	Hele werkwoord -en
Hij	Begint	Hij-vorm	Ik-vorm + t
Wij	Beginnen	Wij-vorm	Hele werkwoord

hebben + zijn

Dit ga je leren

Je leert de werkwoorden hebben en zijn in de tegenwoordige tijd (t.t.).

Dit moet je weten

Hebben en zijn zijn onregelmatige werkwoorden. Onregelmatige werkwoorden houden zich niet aan de regels.

Voorbeeld

Onderwerp	Werkwoord t.t.	Vorm
Ik	Heb	Ik-vorm
Jij	Hebt	Jij-vorm
Hij	Heeft	Hij-vorm
Wij	Hebben	Wij-vorm

Onderwerp	Werkwoord t.t.	Vorm
Ik	Ben	Ik-vorm
Jij	Bent	Jij-vorm
Hij	Is	Hij-vorm
Wij	Zijn	Wij-vorm

persoonsnamen

Dit ga je leren

Je leert mannelijke en vrouwelijke persoonsnamen voor mensen en dieren.

Dit moet je weten

Er zijn mannelijke en vrouwelijke persoonsnamen voor mensen en dieren. Je maakt een vrouwelijke persoonsnaam door aan de mannelijke naam een stukje toe te voegen of te vervangen.

Voorbeeld

Mannelijke naam	Vrouwelijke naam
Agent	+e agente <u>u</u>
Baron	+es barone <u>s</u>
Vriend	+in vriendin <u>n</u>
Leider	-er +ster leid <u>ster</u>

woordsoorten

Dit ga je leren

Je leert woordsoorten herkennen in een zin.

Dit moet je weten

De afkortingen van de woordsoorten zijn:

Lidwoord = lw

Zelfstandig naamwoord = zn

Werkwoord = ww

Bijvoeglijk naamwoord = bn

Voorzetsel = vz

Voorbeeld

De beer woont in het grote bos.

Lw = de, het

Zn = beer, bos

Ww = woont

Bn = grote

Vz = in

kunnen willen mogen zullen

Dit ga je leren

Je leert de werkwoorden kunnen, willen, mogen en zullen gebruiken.

Dit moet je weten

Sommige werkwoorden houden zich niet aan de regels.

Voorbeeld

	Kunnen	Mogen	Willen	Zullen
Ik	Kan	Mag	Wil	Zal
Jij	Kunt	Mag	Wilt	Zult
Hij	Kan	Mag	Wil	Zal
Wij	Kunnen	Mogen	Willen	Zullen

gesloten en open vragen

Dit ga je leren

Je leert wat gesloten vragen en wat open vragen zijn.

Dit moet je weten

- Gesloten vragen beginnen met een werkwoord. Je kunt ze met ja of nee beantwoorden
- Open vragen beginnen met een vraagwoord. Je kunt er meestal een langer antwoord op geven.

Voorbeeld

Gesloten vraag: Ga je mee naar buiten?

Open vraag: Wat ga je doen?

